

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

(найменування центрального органу управління освітою, власник)

ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ ПІДГОТОВКИ СПОРТСМЕНІВ

(назва навчальної дисципліни)

ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

підготовки бакалаврів

(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

напряму 6.010202 спорт

(шифр і назва напряму)

спеціальності _____

(шифр і назва спеціальності)

(Шифр за ОПІ _____)

Навчальна програма з дисципліни «Загальна теорія підготовки спортсменів» для студентів за напрямом підготовки 6.010202 «спорт».

V-VI с. (денна форма), VII - VIII-й с. (заочна форма)

VII-VIII с. (денна форма), IX-X с. (заочна форма)

Розробник: лектор к.п.н., професор Линець М.М.

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри Олімпійського, професійного та адаптивного спорту

Протокол від “31”серпня 2016 року № 1

Завідувач кафедри Олімпійського, професійного та адаптивного спорту

Зав.кафедрою

(підпис)

(Бріскін Ю.А.)

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Загальна теорія підготовки спортсменів» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів напрямку 6.010202 «спорт».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретико-методичні аспекти підготовки спортсменів

Міждисциплінарні зв'язки: теорія та методика юнацького спорту, теорія та методика підготовки кваліфікованих спортсменів, теорія та методика обраного виду спорту (за видами), фізіологія спорту, біохімія спорту, спортивна медицина, психологія спорту.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Основи сучасної системи підготовки спортсменів
2. Принципи, засоби і методи спортивної підготовки
3. Фізична підготовка спортсменів
4. Техніко-тактична та психічна підготовка спортсменів
5. Побудова підготовки спортсменів
6. Контроль і моделювання у підготовці спортсменів

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Загальна теорія підготовки спортсменів» є формування у студентів фундаментальних та прикладних знань і навичок з підготовки спортсменів різної кваліфікації.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Загальна теорія підготовки спортсменів» є: вивчити систему змагань в олімпійському спорті та основи змагальної діяльності спортсменів; проаналізувати основи сучасної підготовки спортсменів, а саме: морфологічні, фізіологічні, біохімічні, біомеханічні, загально- і спеціальнопедагогічні аспекти, що складають загальнонауковий фундамент системи підготовки кваліфікованих спортсменів; засвоїти основи методики фізичної, технічної, тактичної, психічної та інтегральної підготовки спортсменів; оволодіти методиками контролю та моделювання в спорті.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати : теоретичні, організаційні і методичні основи підготовки та змагальної діяльності спортсменів.

вміти : планувати та проводити тренувальні заняття зі спортсменами різного віку, статі і спортивної кваліфікації.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 180 годин/6 кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи сучасної системи підготовки спортсменів.

Загальна характеристика структури і змісту ЗТПС. Сутність спорту, його роль, форми та умови функціонування в суспільстві. Основні терміни дисципліни «Загальна теорія і підготовка спортсменів». Спорт як вид і результат діяльності та форми його функціонування у суспільстві. Соціальне значення спорту. Методи наукових досліджень у спорті. Педагогічне спостереження як метод наукового дослідження.

Педагогічний експеримент як метод наукового дослідження. Види спортивних змагань. Регламентация і способи проведення змагань. Визначення результату в змаганнях. Структура змагальної діяльності. Аналіз різновидів спортивних змагань. Аналіз способів проведення змагань. Аналіз способів визначення переможців змагань. Аналіз факторів, які впливають на результативність змагальної діяльності (ЗД). Формування і загальна характеристика системи підготовки спортсменів. Основні напрями вдосконалення системи підготовки спортсменів. Компоненти ЗД у різних групах видів спорту. Аналіз результатів ЗД у різних групах видів спорту та на прикладі обраної спеціалізації. Стратегія ЗД у спорті. Формування системи підготовки спортсменів у Стародавній Греції. Розробка елементів системи підготовки спортсменів у ХІХ і в першій половині ХХ століття. Формування науково-педагогічних основ системи підготовки спортсменів у другій половині ХХ- на початку ХХІ століття. Структура та зміст системи підготовки спортсменів.

Змістовий модуль 2. Принципи, засоби і методи підготовки спортсменів.

Сутність адаптації в спорті. Реакції адаптації при м'язовій роботі. Стадії формування термінової адаптації. Стадії формування довготривалої адаптації. Деадаптація, реадaptaція та зрив адаптації в спорті. Визначення мети і завдань спортивного тренування. Фізичні вправи – основний засіб спортивного тренування. Форма та зміст фізичних вправ. Класифікація засобів спортивного тренування. Аналіз зовнішньої та внутрішньої сторін навантаження. Аналіз різновидів відпочинку за тривалістю та характером організації. Аналіз методів спортивного тренування. Аналіз закономірностей, що лежать в основі принципу спрямованості підготовки спортсменів до вищих спортивних досягнень. Аналіз закономірностей, що лежать в основі принципу взаємозв'язку структур змагальної діяльності і підготовленості спортсменів. Аналіз закономірностей, що лежать в основі принципу циклічності та безперервності підготовки спортсменів. Шляхи реалізації зазначених принципів у підготовці спортсменів.

Змістовий модуль 3. Фізична підготовка спортсменів.

Обґрунтувати важливість фізичної підготовки в спорті взагалі та в обраному виді ЗД зокрема. Визначити мету, завдання та зміст загальної, допоміжної та спеціальної фізичної підготовки в підготовці спортсменів. Загальна характеристика сили як фізичної якості спортсмена. Чинники, що обумовлюють прояв сили. Аналіз засобів і методів розвитку максимальної сили. Аналіз засобів і методів розвитку швидкісної сили. Аналіз засобів і методів розвитку вибухової сили. Аналіз різновидів швидкоти як фізичної якості спортсмена. Чинники, що обумовлюють прояв швидкоти. Засоби і методи розвитку швидкоти простих та складних реакцій. Засоби і методи розвитку швидкоти в циклічних рухах. Засоби і методи розвитку швидкоти в ациклічних рухах. Аналіз різновидів витривалості як фізичної якості. Чинники, що зумовлюють прояв витривалості. Засоби і методи розвитку загальної витривалості. Засоби і методи розвитку силової витривалості. Засоби і методи розвитку швидкісної витривалості. Аналіз різновидів прояву гнучкості. Чинники, що зумовлюють прояв гнучкості. Засоби і методи розвитку гнучкості. Причини травматизму у заняттях з розвитку фізичних якостей та шляхи його запобігання.

Змістовий модуль 4. Техніко-тактична та психічна підготовка спортсменів.

Загальна характеристика координаційних якостей. Аналіз різновидів координаційних якостей. Чинники, що зумовлюють прояв координаційних якостей. Засоби та методи розвитку спритності. Засоби та методи розвитку рівноваги. Засоби та

методи розвитку здатності до довільного розслаблення м'язів. Контроль рівня розвитку координаційних якостей. Спортивна техніка як система рухів. Мета, завдання та зміст технічної підготовки. Місце і значення технічної підготовки спортсменів у тренувальному процесі. Кінематичні характеристики спортивної техніки. Динамічні та ритмічні характеристики спортивної техніки. Етап початкового вивчення техніки змагальних вправ: мета, завдання, зміст. Етап поглибленого вивчення техніки змагальних вправ: мета, завдання, зміст. Етап закріплення і подальшого вдосконалення техніки змагальних вправ: мета, завдання, зміст. Вдосконалення технічної майстерності кваліфікованих спортсменів. Мета, завдання та зміст тактичної підготовки. Умови, що визначають вибір тактики основи. Методики тактичної підготовки спортсмена. Контроль тактичної підготовленості спортсмена. Мета, завдання та зміст психічної підготовки спортсменів. Основи методики психічної підготовки спортсменів. Методика корекції психічних станів спортсменів перед змаганнями. Контроль психічної підготовленості спортсменів.

Змістовий модуль 5. Побудова підготовки спортсменів.

Структура і зміст тренувального заняття. Типи тренувальних занять за педагогічною спрямованістю. Мікроцикли, їх типи, структура і зміст. Співвідношення занять з різними за величиною і спрямованістю навантаженнями у тренувальних мікроциклах. Мезоцикли, їх типи, структура і зміст. Поєднання мікроциклів у мезоциклі. Особливості побудови мезоциклів у тренуванні жінок. Динаміка спортивної форми як передумова побудови макроциклу. Мета, завдання і зміст періодів макроциклу. Фактори, що визначають структуру багаторічної підготовки спортсменів. Етапи багаторічного тренувального процесу. Побудова підготовки в олімпійських (чотирирічних) циклах. Основні шляхи інтенсифікації підготовки спортсменів у процесі багаторічного вдосконалення.

Змістовий модуль 6. Контроль, моделювання, відбір та поза тренувальні засоби у підготовці спортсменів

Мета, об'єкт і види контролю. Контроль змагальної діяльності. Контроль тренувальних і змагальних навантажень. Моделі підготовленості і змагальної діяльності спортсменів. Моделювання змагальної діяльності і підготовленості в залежності від індивідуальних можливостей спортсменів. Аналіз поняття "спортивна обдарованість". Чинники, що обумовлюють спортивну обдарованість. Мета, завдання та зміст спортивної орієнтації. Критерії відбору. Завдання та зміст відбору на різних етапах багаторічної підготовки. Засоби відновлення спортсменів: педагогічні засоби, психологічні засоби, медико-біологічні засоби, гігієнічні засоби. Основні напрями застосування засобів відновлення та стимулювання працездатності. Спортивна підготовка в гірських умовах. Тренування в горах і штучне гіпоксичне тренування в системі річної підготовки спортсменів. Адаптація людини до висотної гіпоксії (загальні положення). Стадія гострої адаптації. Стадія перехідної адаптації. Стадія стійкої адаптації. Побудова тренувального процесу в горах з урахуванням динаміки адаптації. Форми штучного гіпоксичного тренування. Негативний вплив заборонених стимулюючих речовин на організм спортсмена. Боротьба з застосуванням допінгу в спорті.

3. Рекомендована література для 3 курсу ФС та 4 курсу ФПК ІІІ ПЗО

1. Келлер В. С. Теоретико-методичні основи підготовки спортсменів / Келлер В. С., Платонов В. М. – Л.: Українська спортивна Асоціація, 1992. – 269 с.
2. Матвеев, Л. П. Основы общей теории спорта и системы подготовки спортсменов // Л. П. Матвеев. – К: Олимпийская литература, 1999. – 317 с.– ISBN 966-7133-22-2
3. Платонов В. Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практические приложения : [учебник для студ. высших учеб. заведений физ. воспитания и спорта] / В. Н. Платонов. – К. : Олимпийская литература, 2004. – 808 с. – ISBN 966-7133-64-8.
4. Платонов В. М. Фізична підготовка спортсмена / Платонов В. М., Булатова М. М. – К.: Олімпійська література, 1995. – 320с.
5. Адаптация спортсменов к тренировочным и соревновательным нагрузкам // Сборник научных трудов. – К.: КГИФК, 1984. – 109 с.
6. Ашмарин Б. А. Теория и методика педагогических исследований в физическом воспитании: [пособ. для студ., аспирантов и преподавателей] / Ашмарин Б. А. – М.: Физкультура и спорт, 1978. – 233 с.
7. Бадалян Л. О. Детский церебральный паралич / Бадалян Л. О. – К.: Здоровья, 1988. – 576с.
8. Верхошанский Ю. В. Основы специальной физической подготовки спортсменов / Верхошанский Ю. В. – М.: ФиС, 1988. – 331 с.
9. Иванов В. В. Комплексный контроль в подготовке спортсменов / Иванов В. В. – М.: ФиС, 1987. – 256 с.
10. Каунсилмен Д. Наука о плавании / Каунсилмен Д. (пер. с англ.) – М.: ФиС, 1972. - 429 с.
11. Линець М. М. Основи методики розвитку рухових якостей / Линець М. М. – Л.: Штабар, 1997. – 208 с.
12. Матвеев Л. П. Основы спортивной тренировки / Матвеев Л. П.– М.: ФиС, 1977.– 271 с.
13. Платонов В.Н. Теория и методика спортивной подготовки. – К.: Вища школа. Головное изд-во, 1984. – 352 с.
14. Платонов В. Н. Подготовка квалифицированных спортсменов / Платонов В. Н. – М.: ФиС, 1986.– 286 с.
15. Платонов В. Н. Адаптация в спорте / Платонов В. Н. – К.: Здоров'я, 1988. – 215 с.
16. Платонов, В.Н. Спорт высших достижений и подготовка национальных команд к олимпийским играм / В.Н. Платонов. - М. : Советский спорт, 2010. - 310 с. – ISBN 978-5-9718-0447-5
17. Селье Г. Стресс без дистресса / Селье Г. – М.: Прогресс, 1982. – 126 с.
18. Сыч В. Л. Современная система спортивной подготовки / В. Л. Сыч, А. С. Хоменков, Б. Н. Шустин . – М.: 1994, – 446 с.
19. Специальная выносливость спортсмена / под. ред. М. Я. Набатниковой. – М.: ФиС, 1972. – 261 с.
20. Харре Д. Учение о тренировке / Харре Д. (пер. с нем.). – М.: ФиС, 1971. – 328 с.

Рекомендована література для 4 курсу ФС та 5 курсу ФПК ПП ПЗО

1. Келлер В. С. Теоретико-методичні основи підготовки спортсменів / Келлер В. С., Платонов В. М. – Л.: Українська спортивна Асоціація, 1992. – 269 с.

2. Матвеев, Л.П. Основы общей теории спорта и системы подготовки спортсменов// Л.П. Матвеев. – К: Олимпийская литература, 1999. – 317 с. – ISBN 966-7133-22-2
3. Платонов В. Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практические приложения : [учебник для студ. высших учеб. заведений физ. воспитания и спорта] / В. Н. Платонов. – К. : Олимпийская литература, 2004. – 808 с. – ISBN 966-7133-64-8.
4. Вайцеховская Е. Дисквалификация / Вайцеховская Е., Савченко М. // Спорт-экспресс. – 1997. – № 8. – С. 50-55.
5. Вайцеховская Е. Допінг / Вайцеховская Е. // Спорт-экспресс. – 1996. – № 1. – С. 52-59.
6. Вайцеховский С. М. Тренировка в среднегорье - мощный резерв повышения спортивных результатов / Вайцеховский С. М. // Научно-спортивный вестник. – № 27. – 1986. – С. 19-21.
7. Волков В. М. Восстановительные процессы в спорте / Волков В. М. – М.: ФиС, 1977. – 144 с.
8. Волков В. М. Избирательное применение средств восстановления / Волков В. М. – С.: Смядынь, 1994. – С.94-104.
9. Волков В. М. Спортивный отбор / Волков В. М., Филин В. П. – М.: ФиС, 1983. – 176 с.
10. Волков Л. В. Основи спортивної підготовки дітей і підлітків / Волков Л. В. – К.: Вища школа, 1993. – 152 с.
11. Каунсилмен Д. Наука о плавании / Каунсилмен Д. (пер. с англ.) – М.: ФиС, 1972. – 429 с.
12. Родионов А. В. Психодиагностика спортивных способностей / Родионов А. В. – М.: ФиС, 1973. – 216 с.
13. Сыч В. Л. Современная система спортивной подготовки / В. Л. Сыч, А. С. Хоменков, Б. Н. Шустина. – М.: 1994, – 446 с.
14. Тер-Ованесян А. А. Педагогика спорта / Тер-Ованесян А. А., Тер-Ованесян И. А. – К.: Здоров'я, 1986. – 208 с.
15. Харре Д. Учение о тренировке (пер. с нем.) / Харре Д. – М.: ФиС, 1971. – 328 с.
16. Шустин Б. Н. Моделирование и прогнозирование в системе спортивной тренировки / Шустин Б. Н. – М.: СААМ, 1995. – С.226-237.
17. Шустин Б. Н. Модельные характеристики соревновательной деятельности / Шустин Б. Н. // Современная система спортивной подготовки. – М.: СААМ, 1995. – С.50-73.

Наукові статті, підручники, дисертаційні роботи, автореферати, монографії з обраного виду спорту.

4. Форми підсумкового контролю успішності навчання: залік, екзамен.

5. Засоби діагностики успішності навчання:

- перевірка конспектів самопідготовки;
- опитування на семінарах;
- написання самостійних робіт;
- написання контрольних робіт (для студентів заочної форми навчання);
- залік, екзамен.

Екзаменаційні вимоги для 3 курсу ФС та 4 курсу ФПК ІІІ ПЗО

1. Мета і основні завдання навчальної дисципліни ЗТПС.
2. Сутність спорту, його роль та умови функціонування в суспільстві.
3. Форми функціонування спорту у суспільстві.
4. Визначення понять «спорт», «система підготовки спортсменів», «спортивне тренування» та їх характеристика.
5. Загальні методи наукових досліджень у спорті
6. Педагогічне спостереження як метод наукового дослідження.
7. Педагогічний експеримент як метод наукового дослідження.
8. Види спортивних змагань.
9. Регламентація і способи проведення змагань.
10. Визначення результату в змаганнях.
11. Умови змагань, що впливають на ефективність змагальної діяльності спортсменів.
12. Структура і зміст змагальної діяльності (на прикладі обраної спеціалізації).
13. Формування системи підготовки спортсменів.
14. Структура і зміст системи підготовки спортсменів.
15. Основні напрямки вдосконалення системи підготовки спортсменів.
16. Адаптація і проблеми раціональної підготовки спортсменів.
17. Формування термінової адаптації.
18. Формування довготривалої адаптації.
19. Явища деадаптації, реадаптації і зриву адаптації у спортсменів.
20. Мета і завдання спортивного тренування.
21. Засоби спортивного тренування.
22. Форма та зміст фізичних вправ.
23. Класифікація засобів спортивного тренування.
24. Навантаження як компонент методів спортивної вправи.
25. Відпочинок як компонент методів спортивної вправи.
26. Різновиди відпочинку між вправами за тривалістю.
27. Різновиди відпочинку між вправами за характером організації.
28. Загальна характеристика методів спортивної вправи.
29. Методи навчання техніко-тактичним діям.
30. Характеристика безперервного методу спортивної вправи.
31. Характеристика інтервального методу спортивної вправи.
32. Характеристика ігрового методу спортивної вправи.
33. Характеристика змагального методу спортивної вправи
34. Застосування загальнопедагогічних методів у спортивному тренуванні.
35. Принцип спрямованості підготовки спортсменів до вищих досягнень.
36. Принцип взаємозв'язку структури і змісту змагальної діяльності і підготовленості спортсмена.
37. Принцип циклічності та безперервності підготовки спортсменів.
38. Фізична підготовка - основа досягнення високих результатів у спорті.
39. Мета, завдання та зміст загальної фізичної підготовки.
40. Мета, завдання та зміст допоміжної фізичної підготовки.
41. Мета, завдання та зміст спеціальної фізичної підготовки.

42. Загальна характеристика сили.
43. Чинники, що обумовлюють прояв сили.
44. Методика розвитку максимальної сили.
45. Методика розвитку швидкісної сили.
46. Методика розвитку «вибухової» сили.
47. Загальна характеристика швидкості.
48. Чинники, що зумовлюють прояв швидкості.
49. Методика розвитку швидкості простих реакцій.
50. Методика розвитку швидкості складних реакцій.
51. Методика розвитку швидкості циклічних рухів.
52. Методика розвитку швидкості ациклічних рухів.
53. Загальна характеристика витривалості.
54. Чинники, що зумовлюють прояв витривалості.
55. Методика розвитку загальної витривалості.
56. Методика розвитку швидкісної витривалості.
57. Методика розвитку силової витривалості.
58. Загальна характеристика гнучкості.
59. Методика розвитку гнучкості.
60. Контроль рівня розвитку фізичних якостей.

Екзаменаційні вимоги для 4 курсу ФС та 5 курсу ФПК ІІІ ПЗО

1. Загальна характеристика координаційних якостей.
2. Чинники, що зумовлюють прояв координаційних якостей.
3. Методика розвитку спритності.
4. Методика розвитку здатності до рівноваги.
5. Методика розвитку здатності до довільного розслаблення м'язів.
6. Контроль рівня розвитку координаційних якостей.
7. Основи методики запобігання травм при розвитку фізичних якостей.
8. Спортивна техніка як система рухів.
9. Характеристики техніки спортивних вправ.
10. Поняття про рухові вміння.
11. Поняття про рухові навички
12. Врахування явища переносу рухових вмінь та навичок у процесі технічної підготовки спортсменів.
13. Мета, загальні завдання та зміст технічної підготовки спортсменів.
14. Методика навчання техніці спортивних вправ на першому етапі: мета, завдання, засоби, методи.
15. Методика навчання техніці спортивних вправ на другому етапі: мета, завдання, засоби, методи.
16. Методика навчання техніці спортивних вправ на третьому етапі: мета, завдання, засоби, методи.
17. Загальна характеристика стадій навчання техніці спортивних вправ.
18. Причини виникнення помилок при навчанні техніці спортивних вправ.
19. Основи методики технічної підготовки спортсменів високої кваліфікації.
20. Контроль технічної підготовленості спортсмена.
21. Мета, завдання та зміст тактичної підготовки спортсменів.

22. Умови, що визначають вибір тактики змагальної діяльності.
23. Сутність та основні теоретико-методичні положення спортивної тактики.
24. Методика навчання основам тактичних дій в умовах змагальної діяльності.
25. Удосконалення тактичного мислення спортсменів.
26. Інформація, що необхідна для практичної реалізації тактичної підготовленості в умовах змагальної діяльності.
27. Практична реалізація тактичної підготовленості спортсменів.
28. Контроль тактичної підготовленості спортсмена.
29. Мета, завдання та зміст психічної підготовки спортсмена.
30. Основи методики психічної підготовки спортсмена.
31. Психічні стани спортсмена перед стартом та способи управління ними.
32. Контроль психічної підготовленості спортсмена.
33. Структура і зміст тренувальних занять.
34. Типи тренувальних занять за педагогічною спрямованістю.
35. Мікроцикли, їх типи, структура і зміст.
36. Мезоцикли, їх типи, структура і зміст.
37. Поєднання мікроциклів в мезоциклі.
38. Особливості побудови мезоциклів у тренуванні жінок.
39. Динаміка спортивної форми як передумова побудови макроциклу.
40. Мета, завдання і зміст періодів макроциклу.
41. Чинники, що визначають структуру багаторічної підготовки спортсменів.
42. Загальна характеристика етапів багаторічної підготовки спортсменів.
43. Побудова підготовки спортсменів в олімпійських циклах.
44. Мета, об'єкт і види контролю.
45. Контроль змагальної діяльності.
46. Контроль тренувальних і змагальних навантажень.
47. Загальні положення моделювання у спорті.
48. Моделі змагальної діяльності спортсменів.
49. Моделі підготовленості спортсменів.
50. Аналіз поняття "спортивна обдарованість".
51. Чинники, що обумовлюють спортивну обдарованість.
52. Критерії відбору в спорті.
53. Спортивна орієнтація: мета, завдання, зміст.
54. Спортивний відбір: мета, завдання, зміст.
55. Педагогічні засоби відновлення та стимуляції працездатності спортсменів.
56. Психологічні засоби відновлення та стимулювання працездатності спортсменів.
57. Медико-біологічні засоби відновлення та стимулювання працездатності спортсменів.
58. Адаптація спортсменів до висотної гіпоксії.
59. Методика підготовки спортсменів в гірських умовах.
60. Тренування в горах і форми штучного гіпоксичного тренування в системі річної підготовки спортсменів.
61. Негативний вплив на організм спортсмена заборонених стимулюючих речовин.
62. Класифікація допінгів у спорті.
63. Боротьба з застосуванням допінгів у спорті.

